

Β.Βεσκούκης

Πληροφορική και ανάπτυξη

Σκέψεις πριν από το επόμενο βήμα

Η εξέλιξη που πολλοί περίμεναν από το OPEN Newsletter, λαμβάνει από σήμερα σάρκα και οστά τα οποία πλέον σύντομα θα είναι ηλεκτρονικά. Οι εξελίξεις και η τροχιά γεγονότων που το έντυπο υπηρετούσε πάντα και θα συνεχίσει να υπηρετεί με άλλη μορφή και από νέα και δυναμικότερα οχήματα, στεγάζονται κάλλιστα στον τίτλο "πληροφορική και ανάπτυξη", με την τεχνική-επιστημονική, την αγοράία, αλλά και την πολιτική του διάσταση. Για το θέμα έχουμε γράψει επανειλημμένα, όχι μόνο όταν αναφερόμασταν κεντρικά σε αυτό, αλλά ακόμη και όταν παρουσιάζαμε τεχνολογίες με ένα κριτικό πνεύμα με το οποίο ο αναγνώστης μπορεί να διαφωνεί, αλλά οφείλει να αναγνωρίσει ότι μας διακρίνει. Στο θέμα αυτό, λοιπόν, θα αφιερώσουμε και τις τελευταίες μας έντυπες σελίδες πάνω από το βήμα του OPEN Newsletter.

Πολλά από όσα γράφαμε από το 1996 και μετά στο επίπεδο της πολιτικής που πρέπει να χαρακτηρίζει και να αναδεικνύει την πληροφορική ως μοχλό ανάπτυξης, παραμένουν επίκαιρα και μετά το φιάσκο του 2000. Επίκαιρα, όχι διότι γενικολογούσαμε και τότε και τώρα, αλλά διότι ποτέ δεν μας διακατείχε η γενική και άκριτη ευδαιμονία των αριθμών που μετράνε πωλήσεις και μόνο πωλήσεις, οι οποίοι ήδη έχουν φέρει πολλούς σε δύσκολη θέση, και γενικότερα διότι δεν μας χαρακτήριζε ποτέ η λογική του κοντόφθαλμου και παρασιτικού μεταπρατισμού. Είναι χαρακτηριστικό, ότι τα περισσότερα από όσα ακολουθούν έχουν γραφεί πολλάκις από το 1996 και σήμερα απλά επικαιροποιούνται και τεκμηριώνονται υπό το φως των εξελίξεων που μεσολάβησαν, ως τελευταία γραπτή ενυπόγραφη δήλωση από τη θέση αυτή.

Η πληροφορική είναι μοχλός ανάπτυξης και πλέον κανείς δεν χρειάζεται να πειστεί γι αυτό. Χρειάζεται, όμως, να προσδιορίσουμε το νόημα της λέξης "ανάπτυξη", το οποίο έχει παρασυρθεί στη δίνη που τα τελευταία χρόνια παρασύρει όλες τις αξίες και τα νοήματα, ακόμη και την απλή λογική. Τι είναι "ανάπτυξη"; Η ευημερία κάποιων αριθμητικών δεικτών; Το μέγεθος των αγορών; Η ποιότητα ορισμένων χαρακτηριστικών μιας ή περισσότερων περιοχών επιχειρηματικής δραστηριότητας; Η εξέλιξη της παραγωγής σε κάποιους κλάδους; Τα έμμεσα ή άμεσα αποτελέσματα αυτών στην "ποιότητα ζωής"; Μήπως όλα τα παραπάνω και αν ναι, με ποια βαρύτητα το καθένα; Πώς η ανάπτυξη αφορά ολόκληρη την κοινωνία; Μπορεί να είναι "κατευθυνόμενη" και ποιες κοινωνικές διαδικασίες καθορίζουν τις κατευθύνσεις της; Πώς, όλα αυτά απεικονίζονται σε όρους πληροφορικής και τι σημαίνουν για την αγορά της;

Λίγο θεωρία

Επειδή η φιλοσοφική διαπραγμάτευση σε όλα τα παραπάνω ερωτήματα είναι μακράν της εμβέλειας του παρόντος, θα ξεκινήσουμε από την κεντρική σκέψη ότι η πληροφορική μπορεί να ειπωθεί τόσο ως εργαλείο ανάπτυξης, όσο και ως αντικείμενο. Ως εργαλείο, υποστηρίζει πάσης φύσεως διοικητικές, παραγωγικές, κοινωνικές κλπ διαδικασίες και ως εκ τούτου συμβάλλει στην εξέλιξή τους στο κοινωνικό και οικονομικό γίγνεσθαι. Ετσι, είναι στενά συνδεδεμένη με το βαθμό ανάπτυξης των διαδικασιών στις οποίες χρησιμοποιείται οι οποίες δεν αφορούν μόνο οικονομικές δραστηριότητες αλλά και πολύ ευρύτερες κοινωνικές λειτουργίες όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η ενημέρωση και η ίδια η δημοκρατία.

Ως αυτοτελές αντικείμενο, η πληροφορική αποτελεί την ομπρέλλα ενός συνόλου επιχειρηματικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων σε ένα πλήθος κλάδων και επιμέρους τομέων, η εξειδίκευση των οποίων ολοένα και μεγαλώνει. Υλικό (hardware), λογισμικό και τηλεπικοινωνίες, ιδωμένα ως προς τη χρήση, τη σχεδίαση, την κατασκευή, το εμπόριο, την παροχή υπηρεσιών και την παραγωγή γνώσης. Στη δραστηριοποίηση αυτή, ιδιώτες και δημόσιο λαμβάνουν διαδοχικά ρόλους παροχέα ή αποδέκτη (αγοράς) κατά περίπτωση. Η ύπαρξη και η ποσότητα της προστιθέμενης αξίας τέτοιων δραστηριοτήτων δεν είναι πάντα η ίδια. Εξαρτάται από τον κλάδο και το είδος, αλλά και από τη φιλοσοφία των ενεργόντων, μπορεί δε να είναι και μηδενική, για τις καθαρά εμπορικές δραστηριότητες.

Η συμβολή της πληροφορικής στην ανάπτυξη δεν εξαρτάται μόνο από το μέγεθος των αγορών κατά κλάδο και είδος δραστηριότητας, αλλά και από την κατά περίπτωση προστιθέμενη αξία, η οποία θεωρητικά όλοι συμφωνούν πως πρέπει να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερη. Επιπλέον, ζητούμενο είναι αυτή η προστιθέμενη αξία να επενδύεται όσο το δυνατόν περισσότερο στην υπηρεσία της κοινωνίας, οπότε η ανάπτυξη παύει να είναι μια απαρίθμηση δεικτών και γίνεται μια συγκεκριμένη πραγματικότητα, ορατή από όλους.

Τα περιθώρια να κινηθεί κανείς στο παραπάνω παιχνίδι οριοθετούνται από την θέση της χώρας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας αλλά και από τις διαθέσεις του, δηλαδή τη στρατηγική του, η οποία δεν είναι υποχρεωτικό να "πηγαίνει με το ρεύμα". Αυτή η στρατηγική διαμορφώνει τους στόχους τίθενται, αν δε ειπωθεί σε εθνικό επίπεδο, έχουμε να κάνουμε όχι με κάποιες επιμέρους επιχειρηματικές επιλογές, αλλά με μείζονα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά ζητήματα. Από τη φύση του συστήματος και με ακόμη και με τα βασικά της Πολιτικής Οικονομίας, είναι αντιληπτό ότι τα συμφέροντα και οι επιδιώξεις των εμπλεκόμενων είναι διαφορετικά και ενίοτε αλληλοσυγκρουόμενα.

Για παράδειγμα, η εφαρμογή ενός και μοναδικού ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος για την Υγεία χωρίς επιβάρυνση των οφελουμένων, δεν είναι πάντα συνάδουσα με την θεμιτή επιδίωξη του μέγιστου κέρδους από την πλευρά των επιχειρηματιών στο χώρο της υγείας. Και αν δεχτούμε ότι οι γενικότερες ανατροπές είναι πλέον ανεπίκαιρες, το ζητούμενο "εφικτό" αποτέλεσμα είναι η ισορροπία μεταξύ τριών συνιστωσών: της ικανοποίησης των κοινωνικών αναγκών, της ανάπτυξης, και του κέρδους των ιδιωτών οι οποίοι πλέον και ιδιαίτερα στα της πληροφορικής, συμμετέχουν στα πάντα. Το αν η ισορροπία αυτή μπορεί να επιτευχθεί και σε ποιο βαθμό, είναι μεγάλο ζήτημα που ποικιλοτρόπως σχετίζεται με τη θέση της χώρας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας στην πληροφορική, η βελτίωση της οποίας οφείλει να έχει σημαντική προτεραιότητα στα λόγια και τα έργα των αποφασιζόντων και των ενεργόντων.

Στην πράξη

Δύσκολα μπορεί να βρει κανείς πολλούς που θεωρητικά να διαφωνούν με τα παραπάνω, μόνο που η συμφωνία καθενός συνοδεύεται από την δική του σκοπιά και τη δική του εξειδίκευση των ορισμών. Η λεγόμενη "ελληνική πραγματικότητα" είναι ιδιαίτερα "ιδιαιτέρη" και οι ευθύνες για τα χαρακτηριστικά της δεν είναι γενικά και αόριστα διάχυτες, παρά την προσπάθεια να καλλιεργηθεί η άποψη αυτή. Για την πληροφορική στην Ελλάδα μιλάμε πολύ, εξαγγέλλουμε πολλά και συνήθως πλήρως ασύνδετα μεταξύ τους, για να υλοποιήσουμε στο τέλος ελάχιστα είτε ως πρόσχημα, είτε στην καλύτερη περίπτωση από πατριωτισμό. Μάλιστα, η γενικότερη σήψη του συστήματος είναι τέτοια ώστε να μην μπορεί να αναγνωριστεί πολύ περισσότερο να αποδοθεί ευθύνη για τίποτε απολύτως.

Τα χρόνια που πέρασαν είδαμε την αγορά να "ανεβαίνει" και να δημιουργεί μια τρομερή ευδαιμονία σε σχέση με "δουλείς" στην πλειοψηφία τους μόνο εμπορικές. Πολλά "κονδύλια"

εξανεμίστηκαν σε μειοδοσίες "συμβατών IBM" και σε ημιτελή ή απαράδεκτα "πληροφοριακά συστήματα" τα οποία δεν ανατέθηκαν με κάποια στρατηγική, αλλά με τη λογική να πάρουν όλοι και από "κάτι". Ακόμη και σήμερα και παρά όσα μπορούν να απαντήσουν οι απανταχού "σύμβουλοι", δεν υπάρχει ενιαίο πληροφοριακό σύστημα για την υγεία, διαιωνίζεται η γραφειοκρατία στο δημόσιο, και παραμένει προνόμιο και εξαίρεση η σωστή πληροφορική στα σχολεία. Υπάρχει, βέβαια, πλήρης μηχανογράφηση των κρατικών τυχερών παιχνιδιών, αλλά "αυτό είναι άλλο θέμα", θα πουν κάποιοι.

Όλα αυτά τα χρόνια σκοπός των μεν ήταν να μεγαλώνουν τις πωλήσεις και των δε να "απορροφούν κονδύλια". Οι "προστιθέμενες αξίες" τα "κοινωνικά αγαθά" και η μη ατομική ανάπτυξη (εκτός εισαγωγικών), είναι συνθήκες είτε πάρεργο, είτε στοιχείο ανιχνεύσιμα με το κυάλι και με τέντωμα των εννοιών μέχρι ελαστικής παραμορφώσεως, υποτιμητικής για την εναπομένουσα νοημοσύνη των εναπομενόντων σκεπτόμενων. Από την άλλη, ο κατακερματισμός στους διεκδικούντες το ρόλο του θεσμοθετημένου φορέα και οργάνου της Πολιτείας είναι παροιμιώδης και τεκμηριώνει απλά το "διαίρει και διαιώνιζε την εξουσία και τον παραγοντισμό σου" (αποφασίσαμε την ελαφρά τροποποίηση που διαπιστώσατε, καθότι το "βασίλευε" της κλασσικής εκφοράς του ρητού έχει και κάποια υπόσταση σχεδίου και άσκησης εξουσίας με κάποιο σκοπό). Δείτε την εικόνα: υπαρκτά και επίδοξα επιμελητήρια, ενώσεις επιστημόνων, εργαζομένων, σύλλογοι πληροφορικών και ...απληροφόρητων, στη δημόσια διοίκηση, την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τη μεταλυκειακή εκπαίδευση, την Ανω, την Κάτω και την Μέσα Ραχούλα, όλοι προσπαθούν να χριστούν "αρμόδιοι" και να συμμετάσχουν στη σχεδίαση και την εκτέλεση παντός είδους πληροφορικού έργου, για το οποίο πρωτίστως τους απασχολεί να είναι *"λιγότερο τέλειο και περισσότερο δικό τους"*.

Πάντως υπάρχει ένας ίσως ρομαντικός ισχυρισμός που επιμένουμε να υιοθετούμε: Κέρδος των εμπορών δεν σημαίνει και ανάπτυξη και μάλιστα κέρδος δεν είναι απαραίτητο να παράγεται μόνο από τα "κανάλια διακίνησης" και την αντιπροσώπευση, ούτε από πάσης φύσης πλάγιους τρόπους. Κέρδος και ανάπτυξη μπορεί να προκύψει και πιο επίπονα, με σημαντικά και χειροπιαστά αποτελέσματα των απεριόριστων εφαρμογών της πληροφορικής στην καθημερινή ζωή. Με αποτελέσματα που βάζουν τη χώρα σε μιας πορεία προς μια καλύτερη θέση στο διεθνές καταμερισμό εργασίας (όπου και τα "τρένα της πληροφορικής").

Η Πολιτεία στην πράξη εξακολουθεί να διαιωνίζει τη γραφειοκρατία και τον αντιπαραγωγικό χαρακτήρα του δημόσιου τομέα, ο οποίος απειλείται από τη σωστή εφαρμογή της πληροφορικής. Γιατί ακριβώς αυτός ο χαρακτήρας γεννά εξουσία μέσω της γνωστής συναλλαγής "ψήφος με αντάλλαγμα την εργασία". Τα υπόλοιπα, είναι καλά μόνο για εξαγγελίες και "μεγάλα έργα" που οσονούπω προκηρύσσονται, είναι επιλέξιμα, θα εκτελεστούν ως κατηγορίες πράξεων από δικαιούχους και με μεσάζοντες τις τράπεζες (!), και γενικά όλα όσα πολύ καλά ο κόσμος των επιχειρήσεων γνωρίζει και σκέφτεται όταν κοιτά απορημένος τον "αρμόδιο" να λέει πόσο καλά πάνε "όλα".

Με παλιές και δοκιμασμένες συνταγές δρουν και οι ιδιώτες οι οποίοι παντοιοτρόπως επηρεάζουν τις επιλογές της Πολιτείας. Η πληροφορική, δια μέσω των "μεγάλων έργων" της, δεν αποτελεί πρωτεύοντως πεδίο, μοχλό, ή εργαλείο ανάπτυξης, αλλά μόνο πρόσχημα για αποκομιδή κερδών. Όσο για τις ευθύνες για όσα γίνονται, έγιναν και δεν έγιναν, το σύστημα καλύπτει όλους όσους "πρέπει" και τελικά, όπως πολύ συχνά γράφουμε, "δεν φταίει κανείς" για τα έργα που δεν σχεδιάστηκαν, που δεν παρελήφθησαν, που δεν εφαρμόστηκαν και παρόλα αυτά έγιναν και αποπληρώθηκαν.

Θύματα Ιδιωτών τε και Πολιτείας, αλλά και με μία έννοια θύτες δια των επιλογών τους, οι πολίτες, οι ακόμη και αν θεωρητικά δεν αποδέχονται την κατάσταση, συνειδητά ή ασυνειδητά δεν μπορούν να διανοηθούν ότι τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι και διαφορετικά. Ότι,

λ.χ., δεν είναι απαραίτητο να βεβαιώνουν δια "υπευθύνου δηλώσεως" (που ΔΕΝ καταργήθηκε) στο δημόσιο κάτι που το ίδιο οφείλει να γνωρίζει, να τρέχουν σε καρεκλοκένταυρους για την "υπογραφή", την "αίτηση", τη συνταγή, το εισιτήριο. Οτι δεν είναι φυσιολογικό το γεγονός ότι η μόνη μηχανογραφική εφαρμογή εθνικής εμβέλειας που τους αφορά και είναι εδώ και λειτουργεί, είναι αυτή της μηχανογράφησης του τζόγου. Και άλλα συναφή που διαβάσετε όλα αυτά τα χρόνια στο OPEN Newsletter και που θα εξακολουθήσετε να διαβάσετε όσο και όπου υπάρχει κάποιος να τα τυπώνει.

Οι θεσμοθετημένοι

Στο σημείο αυτό, είναι σκόπιμο να αναφερθούμε για λίγο στο ρόλο των θεσμοθετημένων οργάνων και φορέων. Αυτών, δηλαδή, που μπορούσαν και μπορούν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας άλλης αναπτυξιακής λογικής στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο, με άξονα την πληροφορική. «Αν δεν το γνωρίζουμε και δεν το ελέγχουμε, προτιμάμε να μη γίνει» φαίνεται να είναι το σλόγκαν του ΤΕΕ, του οποίου η τελευταία αντίληψη περί εργασιακών δικαιωμάτων ηλεκτρολόγων μηχανικών χρονολογείται πριν από τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο. Εμπρακτο παράδειγμα από τον ίδιο χώρο, η μηχανογραφική κατάσταση του συναφούς ασφαλιστικού ταμείου (ΤΣΜΕΔΕ), η οποία, αντί να αποτελεί παράδειγμα, συναγωνίζεται για την κατάκτηση της πρωτιάς στη γραφειοκρατία και την αναποτελεσματικότητα. Παραδείγματα που δεν φέρνουμε τυχαία, αλλά κατηγορώντας το σπίτι μας για να μην κατηγορηθούμε ότι μιλάμε εκ του ασφαλούς δια τα των άλλων.

Από την άλλη, η πάλαι ποτέ δυναμικά αναπτυσσόμενη σύμπραξη επιστημόνων πληροφορικής (η ΕΠΥ) κατάφερε να βρεθεί στο περιθώριο και να ασχολείται με την προώθηση και την υποστήριξη του έργου μιας ιδιωτικής ανώνυμης εταιρίας που προσφέρει πιστοποίηση "ECDL". Η ΕΠΥ βρέθηκε εκεί, όχι μόνο γιατί "κέρδισε το ΤΕΕ" του οποίου τα μέλη είχαν "καλύτερες προσβάσεις στην εξουσία", αλλά και γιατί η ίδια υποτίμησε το ρόλο της και την αναγκαία επιστημονική εγκυρότητά της, έκανε από την αρχή εκπτώσεις στην ποιότητα και έγινε καταφανώς όχημα ατόμων και ομάδων. Αποτέλεσμα: ένα συνέδριο που επιβιώνει χάριν στον αξιοθαύμαστο πατριωτισμό κάποιων ακαδημαϊκών, ένα "ενημερωτικό δελτίο" που σύντομα θα είναι τετρασέλιδο, μια ελάχιστη βαρύτητα λόγου σε όσους απασχολούμενους στο χώρο της πληροφορικής τη γνωρίζουν, αλλά και αρκετά στελέχη που πρόλαβαν και πήραν την ατομική θέση που επιδίωκαν πηδώντας εγκαίρως από το πλοίο. Όσο για το "επιμελητήριο πληροφορικής", αυτό πλέον ακούγεται ως αίτημα από μια άλλη ένωση του χώρου, την "Ένωση Ελλήνων Πληροφορικών", ή κάπως έτσι. Με τρεις λέξεις: κατακερματισμός, ιδιότητα και αναποτελεσματικότητα, σε περιβάλλοντα που άλλως θα έπρεπε να ωθούν την ανάπτυξη με μοχλό την πληροφορική και όχι να την εξαργυρώνουν ή και να την σαμποτάρουν αν δεν είναι αυτή που φαντάστηκαν και που μπορούν να αντιληφθούν.

Με τέτοια αντίληψη για την πληροφορική από την πλευρά των κυβερνώντων και με τέτοια στάση από την πλευρά όσων υποτίθεται εκπροσωπούν αυτούς που γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν, ο σημερινός αναπτυξιακός μαρασμός της χώρας (και) στην πληροφορική είναι αναμενόμενος. Όσο και αν αυτό δεν αρέσει στα στελέχη των πωλήσεων, δεν είναι το MMS και τα νέα μοντέλα κινητών τηλεφώνων που θα ανατρέψουν το κλίμα. Σε τέτοιο κλίμα, θα ήταν περίεργο αν δεν είχαμε δεκάδες ανόητες εξαγγελίες και αναπτυξιακά προγράμματα, αν δεν είχαμε εκατοντάδες έργα πληροφορικής στο χώρο της δημόσιας διοίκησης, της υγείας και της παιδείας, όλα να εφευρίσκουν τον τροχό από την αρχή, χωρίς συντομισμό και στρατηγική, αν δεν είχαμε την ΕΕ να μας έχει "τραβήξει το αυτί" πολύ "άσχημα" με τα έργα του 3ου ΚΠΣ (χαρακτηριστικό: οι προτείνοντες στο μέτρο 4.5 του επιχειρησιακού προγράμματος του Υπ.Ανάπτυξης θα γράφουν και στην αγγλική, γιατί προφανώς η κοινότητα απαιτεί αξιολόγηση από μη έλληνες κριτές).

Θα ήταν περίεργο αν όλοι αυτοί που ο καθένας κάνει τη δική του επιτροπή, τη δική του εξαγγελία, το δικό του συνέδριο, το δικό του οτιδήποτε, μπορούσαν να δράσουν συντονισμένα με γνώμονα το Έργο και όχι την ανθρώπινη μικρότητα και ματαιοδοξία. Θα ήταν περίεργο αν όλοι εμείς αποτελούσαμε μια μηχανή της οποίας τα γρανάζια συνδέονται μεταξύ τους και δεν περιστρέφονται είτε στο κενό, είτε καταστρέφοντας το ένα το άλλο. Θα ήταν παράδοξο να αποτελούσαμε μια μηχανή που παράγει πληροφορικό έργο με σκοπό την ανάπτυξη και όχι μια κατ' όνομα μηχανή που στην ουσία είναι εμπορικό παράσιτο στην πλάτη κάποιων πολυεθνικών κολοσσών οι οποίοι κάποια στιγμή θα το πετάξουν στα σκουπίδια.

Όλα αυτά τα μη ευχάριστα λαμβάνουν χώρα μέσα σε ένα δυναμικά εξελισσόμενο περιβάλλον παγκοσμιοποίησης και μονοκρατορίας, μέσα στο οποίο οι μη έχοντες δικά τους πληροφορικά προϊόντα πολύ απλά δεν θα επιζήσουν, ούτε καν σαν εμπορικά κανάλια μιας και το πλήθος των εμπορικών μεσαζόντων είναι θέμα χρόνου να συρρικνωθεί. Σε αντιπαράθεση με "αντίστοιχους" εταίρους (π.χ. Πορτογαλία) αλλά και με υποτιμητικά θεωρούμενους "φτωχούς συγγενείς" (χώρες της τέως ανατολικής Ευρώπης) που φαίνονται να αξιοποιούν (εκτός εισαγωγικών) τα κονδύλια της σύγκλισης τα οποία εμείς αρκούμαστε απλά στο να "κατανέμουμε".

Την άποψη αυτή την έχουμε εκφράσει και από άλλα βήματα. Σχεδόν παντού η ίδια αντίδραση: "η εποχή της παραγωγής τελείωσε, τώρα την παραγωγή την κάνουν οι κινέζοι (αυτό εννοούν) και εμείς προσφέρουμε υπηρεσίες και διοίκηση". Μάλιστα! Αυτοί που ισχυρίζονται τέτοια πράγματα όταν αντιληφθούν τι είναι που πραγματικά κάνουν οι κινέζοι θα είναι αργά. Προς το παρόν, αυτό που εννοείται με τον αγγλικό όρο "management" είναι στην πράξη υπηρεσίες, δηλαδή μεταφορές και εγκαταστάσεις προϊόντων που κατασκευάζουν (και από τα οποία κερδίζουν) άλλοι. Και καλά για τα προϊόντα που απαιτούν βαριά βιομηχανία, αλλά και για το λογισμικό; Γιατί να μην είναι Ελληνική μια εταιρία σαν τη SAP ή την ακατονόμαστη; Τι είναι τέλος πάντων η "νέα οικονομία": μεταφορές εμπορευμάτων και τουριστικές υπηρεσίες; Ευθύνεται κανείς που η "ελληνική εξαγωγική βιομηχανία λογισμικού" είναι απλά φράση σχήμα οξύμωρο ή έτσι απλά "έγινε"; Αν στα ερωτήματα αυτά αναζητήσει κανείς απαντήσεις στα θεσμικά όργανα, το πιθανότερο είναι ότι θα βρεθεί να συνομιλεί με τους υπαίτιους της (μη) ανάπτυξης της πληροφορικής στη χώρα μας ή με τους υπαλλήλους τους. Θα χαρούμε όμως ιδιαίτερα, να προκαλέσουμε το διάλογο των μαχόμενων πληροφορικών γύρω από όλα αυτά τα ερωτήματα.

Θα πείτε ότι υπάρχει και εκείνο το μέρος της αγοράς και της κοινότητας των πληροφορικών που "σηκώνει τα μανίκια" και δουλεύει, που ερευνά, που παράγει γνώση, τεχνογνωσία και προϊόντα, για να ανακαλύψει αργά ή γρήγορα την απέραντη μοναξιά στην οποία διάγει. Για να παρακολουθεί από μακριά τους πάσης φύσεως παντοπώλες να "παίρνουν τις δουλειές", με κριτήρια που ίδιο το lobby τους επέβαλε στους κατ' όνομα και μόνο λειτουργούς της Πολιτείας. Υπάρχει όντως, ως η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα. Μόνο που η φωνή του είναι αδύναμη και οι δυνατότητες αποτελεσματικής παρέμβασής του περιορισμένες. Βλέπετε, οι μέτριοι βρίσκονται παντού και μάλιστα όποτε χρειαστεί νομοθετούν και την "εξίσωσή" τους με τους ανωτέρους τους, εκεί που δεν μπορούν να αριστεύσουν οι ίδιοι. Τα μέσα μετάδοσης της "φωνής", εξάλλου, ανήκουν αλλού και οι φωνές όσων διάγουν στην εξαίρεση αυτή, ανήκουν στο περιθώριο, όπως εξάλλου και η δική μας. Αν δε, όλη αυτή η ιστορία παίζονταν σε κάποιο "δελτίο ειδήσεων" μάλλον θα έπονταν και θα ήταν πολύ μικρότερης διάρκειας από κάποια άλλη που αναφέρεται σε μοντέλες, τραγουδιστές και πάσης φύσεως "καλλιτέχνες".

Επίλογος

Κάπου στις γραμμές αυτές το OPEN Newsletter κλείνει τον κύκλο του. Έναν κύκλο που δημιούργησε μια σχολή που μεγαλοεκδότες προσπάθησαν και δεν κατάφεραν να μιμηθούν. Μια πορεία που όχι μόνο ενημέρωνε για την πληροφορική τεχνολογία, αλλά και έκρινε τις κινήσεις στον διεθνή και τον ελληνικό χώρο και που η ιστορία έχει ήδη επιβεβαιώσει. Σήμερα, το ενδιαφέρον της αγοράς για τη νέα τεχνολογία δίσκων, το νέο λειτουργικό και τη νέα βάση δεδομένων, μπορεί να έχει σχεδόν εκλείψει, ένεκα της γνωστής μονοκρατορίας.

Σήμερα, οι ελληνικές εταιρίες πληροφορικής δεν έχουν την πολυτέλεια να διαφημίζονται, εξάλλου για ποιους να διαφημιστούν; Είχαμε γράψει πρόσφατα (Ιανουάριος 2002) ότι για να υπάρχει ανάπτυξη με άξονα τις νέες τεχνολογίες και τις περί αυτών υπηρεσίες, πρέπει "όλη η πυραμίδα ή καλύτερα το πλέγμα των σχέσεων μεταξύ των φορέων της ελεύθερης αγοράς, να καταλήγει στην υποστήριξη παραγωγικών δραστηριοτήτων, επωφελών για την ευημερία των πολιτών. Δεν μπορεί όλοι να ανταλλάσσουμε μεταξύ μας υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, χωρίς ποτέ αυτή η προστιθέμενη αξία να μεταφέρεται σε δική μας παραγωγή ή σε ισοδύναμη αγοραστική αξία προϊόντων που παράγουν άλλοι". Οι δημιουργοί, όμως, της "δικής μας παραγωγής" είναι ελάχιστοι, ίσως μάλιστα είναι λιγότεροι από αυτούς που βάλθηκαν να τους λύσουν προβλήματα που δεν είχαν, δηλαδή τους έμπορους πληροφορικών προϊόντων. Και ιδού η συρρίκνωση, το δε μέλλον, ιδιαίτερα μετά και το "2004" διαγράφεται μάλλον σκοτεινό, πράγμα που γνωρίζουν ήδη αρκετοί.

Θα θέλαμε πολύ να μπορούμε να κλείσουμε με κάτι που να δίνει μια διέξοδο. Δεν κρύβουμε όμως πως δεν έχουμε τη διέξοδο στη δική μας τσέπη. Πιστεύουμε πως η άκρη βρίσκεται και από λίγο σε όλους τους μαχόμενους πληροφορικάριους, στους ανθρώπους που δημιουργούν και δεν παρασιτοζούν. Σε αυτούς ανήκει ο λόγος.

B.Βεσκούκης

Υ/Γ: Ως τελευταία φράση, μοναδική ίσως εκφερόμενη σε πρώτο πρόσωπο, θέλω να ευχαριστήσω τον Τρύφωνα Σωτηρόπουλο, το Γιώργο Καρούζο και το Βαγγέλη Αγγελή για την καλύτερη από τις κοινές πορείες που είχα τα τελευταία 6 έτη. Επίσης, θέλω να ελπίζω ότι ο αείμνηστος Δ. Χάρισμας που μας διαβάζει από κάπου ψηλά, χαμογελάει με νόημα ακόμη και αν διαφωνεί μαζί μου.

OPEN Newsletter, ανέκδοτο κείμενο για το τελευταίο τεύχος (Οκτώβριος 2002)
--